Kemikaaliohutus

Reelika Kuusik
reelika.kuusik@paasteamet.ee

11.11.2025

Teemad

Suurõnnetuse ohuga ja ohtlikud ettevõtted

Kemikaaliseadus § 32

Muudatused: ohualad, alammäär

Gaasipaigaldiste reid

Siseministri määrus nr 14

Lisamaterjal

Suurõnnetuse ohuga (SOE) ja ohtlikud ettevõtted (OE)

SOE ja OE ettevõtted

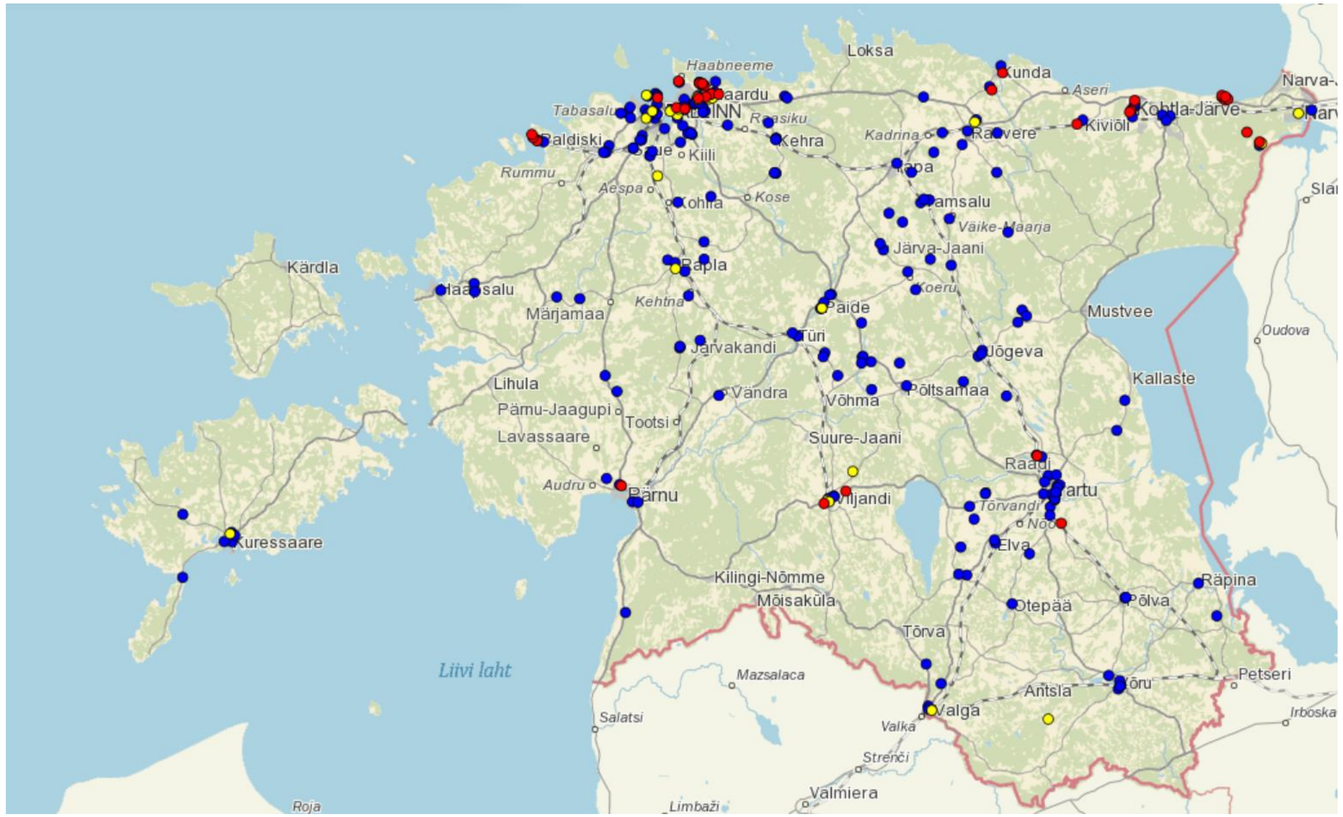

Ettevõtted:

- SOE 67 (36/31)
- OE 160

Kategooria:

- Punane: A-kategooria SOE
- Kollane: B-kategooria SOE
- Sinine: ohtlik OE

Tegevusalad:

- Gaas 61
- Tankla 37
- Terminal 29
- Külmhoone 24

Infot olemasolevate suurõnnetuse ohuga ja ohtlike ettevõtete kohta on võimalik leida Maa- ja ruumiameti kaardirakendusest

Terminal
Terminal Eesti kütusepark
Terminal

VEDELGAAS

AUTOGAAS
LPG

1

2

3

4

5
PAULO

Kemikaaliseadus § 32

Maakasutuse planeerimine ja ehitise projekteerimine

SOE ja OE ettevõtetega seotud maakasutuse **planeerimisel** ning **projekteerimistingimuste** ja **ehituslubade** andmisel tuleb arvestada käitisest ja Kemikaaliseaduse § 32 lõikest 1 lähtuvate asjaoludega, sh:

- ✓ Kindlaks teha **doominoefektiga** käitised
- ✓ **Arvestada olemasoleva käitise läheduses paiknevaid ehitisi**, kui nende paigutus võib suurendada suurõnnetuse riski või **selle tagajärgede raskust**
- ✓ Säilitada **ohutuse tagamiseks vajalik vahemaa** (elamud, avalikud hooned/alad, puhkealad, teed …)
- ✓ Vajaduse korral rakendada olemasolevas käitises **lisameetmed**
- ✓ Suurõnnetuse riski või selle tagajärgede raskuse suurenemise korral avalikkuse ja mõju piirkonda jäävate **isikute teavitamine**

Olemasolev käitis peab andma piisavat **teavet** ettevõttest lähtuvate **riskide** ja **ohtude** kohta, kui seda taotleb pädev asutus (kemikaaliseadus § 32 lõige 2)

- ✓ KOV omab ülevaadet piirkonnas olevatest SOE ja OE ettevõtetest (käitamisluba, teabeleht, riskianalüüsi kokkuvõte)

SOE – suurõnnetuse ohuga ettevõte; OE – ohtlik ettevõte
KOV – kohalik omavalitsus

Maakasutuse planeerimine ja ehitise projekteerimine

- ✓ Kui planeerimise ja projekteerimise faasis korraldatakse **KSH või KMH**, **hinnatakse** käitisega seonduvaid **riske ja ohte** ning teavitatakse avalikkust selle menetluse käigus (KemS § 32 lõige 3)
  - ✓ A-kategooria SOE korral on KMH kohustuslik (KeHSJ § 6 lõige 1 punkt 33)
  - ✓ B kategooria SOE korral tuleb anda KMH vajalikkuse eelhinnang (VV 29.08.2005 määrus nr 224 §12 punkt 4)
  - ✓ C kategooria OE korral tuleb anda KMH vajalikkuse eelhinnang, kui tegevus võib kaasa tuua olulise keskkonnamõju (määrus nr 224 §16 punkt 1 juhul, kui see ei tulene juba määruse teistest sätetest)
- ✓ Juhul, kui **KSH või KMH-d ei tehta**, siis peab toimuma **riskide ja ohtude hindamine muul viisil**
- ✓ **Riskide hindamine** tuleb teostada nii **uue** käitise, **olemasolevas** muudatuste kui **ohualasse** planeerimise ja ehitamise korral
- ✓ **Hindab PäA**: ei ole kemikaaliseaduse kohase täieliku riskianalüüsiga
- ✓ Aluseks saab võtta olemasoleva SOE ja OE ettevõtte **dokumendid** (nt teabeleht, riskianalüüsi kokkuvõte jne)

KSH – keskkonnamõju strateegiline hindamine; KMH – keskkonnamõju hindamine; PäA – Päästeamet;
TTJA – Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet; SOE – suurõnnetuse ohuga ettevõte; OE – ohtlik ettevõte

KOV ülesanded

Esitada PäA-le kooskõlastamiseks üld-, eri- või detailplaneering (edaspidi planeering) ja ehitusprojekt (kemikaaliseadus § 32 lõige 4):

- ✓ Ohtliku ettevõtte ja suurõnnetuse ohuga ettevõtte **ohualasse** jääva maa-ala planeerimisel või sinna ehitise kavandamisel
- ✓ **Uue** käitise asukoha valikul
- ✓ **Olemasoleva** käitise tegevuse laiendamisel või tootmise suurendamisel, kui selliseks tegevuseks on vaja algatada planeering või muuta seda või anda ehitusluba

KOV – kohaliku omavalitsus; PäA – Päästeamet

PäA ülesanded

- ✓ PäA hindab kooskõlastamisel, kas (KemS § 32 lõige 5):
  - ✓ Kavandatav planeering või ehitis **suurendab suurõnnetuse riski** või **õnnetuse tagajärgede raskust**
  - ✓ Õnnetuse ennetamiseks kavandatud **meetmed** on **piisavad**
  - ✓ **Enne** planeeringu kehtestamist või ehitusloa andmist **peab käitist käitav isik** ettevõtte asukohajärgsele kohaliku omavalitsuse üksusele ja Päästeametile esitama **lisainformatsiooni**
  - ✓ Samuti hinnatakse, kas on arvestatud **KemS § 32 lõikes 1** nõutud asjaoludega

- ✓ **PäA** võib jätta **kooskõlastuse andmata** (KemS § 32 lõige 6):
  - ✓ Kui planeeringuga või ehitusprojektiga kavandatav tegevus **suurendab suurõnnetuse riski** või õnnetuse **tagajärgede raskust**
  - ✓ Õnnetuse ennetamiseks kavandatavad **meetmed ei ole piisavad**

PäA – Päästeamet ; KemS – kemikaaliseadus

Muudatused: ohualad, alammäär

Ohualad

- PäA ja TTJA andsid 2024. aasta lõpus välja **uuendatud** riskianalüüsi juhise:
  - Täpsustati asjaolusid, mida tuleb arvesse võtta ohtude hindamisel

- 2025. aasta alguses oli Maa- ja Ruumiameti kaardirakenduses kuvatud välja nt tanklate ja (vedel)gaasipaigaldiste puhul liikuvatest riskiallikatest, mitte paiksetest riskiallikatest tekkivad ohualad

- **Planeerimis- ja ehitusloa menetluse seisukohalt** on oluline, et arvesse võetakse **paiksetest riskiallikatest** tulenevad ohud (kuid ära ei saa unustada ka liikuvaid riskiallikaid)

- **PäA korrastas andmeid** ja nüüd on tanklate ja (vedel)gaasipaigaldiste korral ohualad **paiksetest riskiallikatest lähtuvalt**

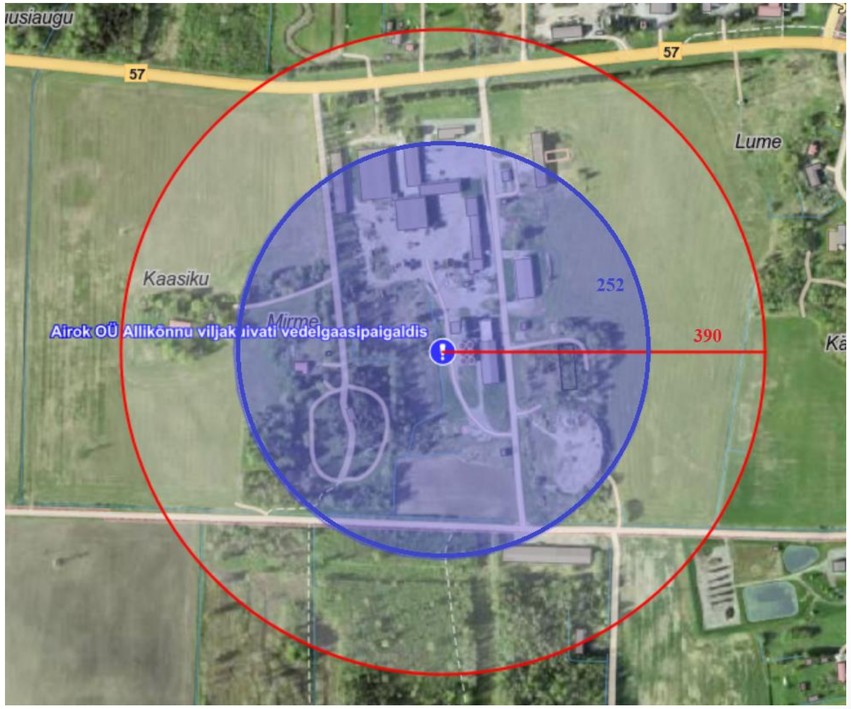

PäA – Päästeamet; TTJA – Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet

Alammäär

- **06.09.2025 jõustus** majandus- ja taristuministri 02.02.2016. a määruse nr 10 „Kemikaali ohtlikkuse alammäär ja ohtliku kemikaali künniskogus ning ettevõtte ohtlikkuse kategooria määramise kord“ muudetud redaktsioon

- **Tõsteti 1. ja 2. kategooria tuleohtlike veeldatud gaaside** (k.a veeldatud naftagaas) ja **maagaasi** (olenemata selle olekust) C-kategooria ohtliku ettevõtte alammäära **5 tonni pealt 10 tonni peale** (vt lisa tabel 2)

- Käesolevaks ajaks on TTJA enamus käitiste ohtlikkuse kategooria üle arvutanud ning selgitanud välja käitised, mis kategooria alt välja lähevad (käitamisloa kehtetuks tunnistamine)
  - PäA on tegemas oma infosüsteemis muudatusi ja peagi muudatused nähtaval ka Maa- ja Ruumiameti kaardirakenduses

- **Planeerimis- ja ehitusloa protsess:** alla alamäära – ei rakendu KemS § 32, kuid sellest hoolimata riskidega tuleb arvestada

TTJA – Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet; PäA – Päästeamet; KemS – kemikaaliseadus

Gaasipaigaldiste reid

Gaasipaigaldiste reid

- Kontrollreid toimus **11. august kuni 12. september**
- Kontrollitavate asutuste hulka kuulusid tööstus- ja laohoonete ning viljakuivatite juures olevad vedelgaasimahutid
- Kontrolliti **38 ohtliku ettevõtet** – puuduseid tuvastati 35 ettevõttes
  - Kontrollitud käitistest korras oli vaid üks ning kahel juhul olid ettevõtted tegevuse lõpetanud ja gaasipaigaldisi enam ei olnud, kuid ühel juhul teavitatud sellest ei oldud

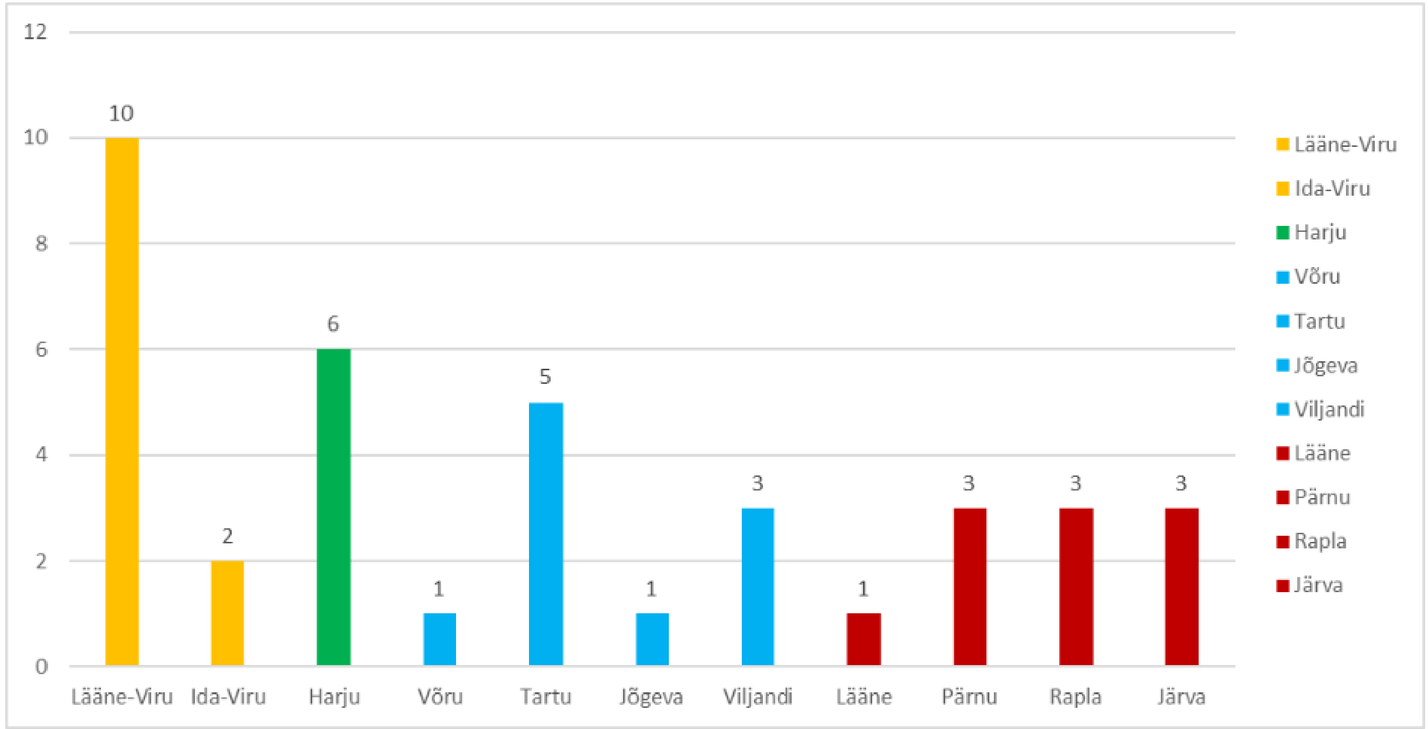

Gaasipaigaldiste reid: tulemused

- Ohtliku kemikaali hoiukoht:
  - Ohutuskaardid puudu
  - Gaasipaigaldise ümber tuleohtu põhjustav taimestik
  - **Aiaga piiramata**
  - Puudulik märgistus
  - Hooldus või **audit** tegemata

- Vedelgaasimahuti ja ohtlikku ettevõtte dokumentatsioon:
  - Gaasipaigaldise **kasutamis- ja hooldusjuhend puudu**
  - Ohtlikku ettevõtte dokumentidega seotud puudused
  - Puudus **ehitus- või kasutusluba**

- Tuleohutuse nõuded:
  - Tulekustutitega seotud puudused
  - **Veevõtukoht puudu**

- Personali koolitused ja teadlikkus: vastavalt plaanile läbi viimata

Siseministri määrus nr 14

Nõuded

- **Ohtlike ainete ühtesobivus: § 9**
  - Eraldamine, hoida eraldi, isoleerida, eraldamine ei pruugi olla vajalik
  - Alusvanni kasutamine: kui ei ole võimalik eraldada, hoida eraldi või ainete kokkupuutel tekib oht
  - Alusvann: 10% suurem kui suurima mahuti või pakendi mahutavus

- **Ohtliku aine ladustamise koht: § 10**
  - Ruumi põrand ja seinad
  - Ruumi konstruktsioon
  - Ruumis peab olema piisav loomulik õhuvahetus või ventilatsioon
  - Mitte hoida ohtlikke aineid ventilatsiooniruumis
  - Kõrvaliste isikute juurdepääs tõkestatud
  - Otsasõidu vältimise tõkised

Ohtliku kemikaali klass (ohtlike kaupade veo eeskirjade liigitussüsteem)	2.1	2.2	2.3	3	4.1	4.2	4.3	5.1	5.2	6.1	8
2.1 tuleohtlikud gaasid		Hoida eraldi	Eraldada või hoida eraldi	Eraldada	Eraldada	Eraldada	Eraldada	Eraldada	Isoleerida	Hoida eraldi	Hoida eraldi
2.2 mittetuleohtlikud, mittemürgised gaasid	Hoida eraldi		Hoida eraldi	Hoida eraldi	Eraldamine ei pruugi olla vajalik	Eraldada	Eraldamine ei pruugi olla vajalik	Eraldamine ei pruugi olla vajalik	Eraldada	Eraldamine ei pruugi olla vajalik	Hoida eraldi
2.3 mürgised gaasid	Eraldada või hoida eraldi	Hoida eraldi		Eraldada	Hoida eraldi	Eraldada	Hoida eraldi	Eraldamine ei pruugi olla vajalik	Eraldada	Eraldamine ei pruugi olla vajalik	Hoida eraldi
3 tuleohtlikud vedelikud	Eraldada	Hoida eraldi	Eraldada		Hoida eraldi	Eraldada	Eraldada	Eraldada	Isoleerida	Hoida eraldi	Hoida eraldi
4.1 tuleohtlikud tahked ained	Eraldada	Eraldamine ei pruugi olla vajalik	Hoida eraldi	Hoida eraldi		Hoida eraldi	Eraldada	Eraldada	Eraldada	Hoida eraldi	Eraldamine ei pruugi olla vajalik
4.2 isesüttivad ained	Eraldada	Eraldada	Eraldada	Eraldada	Hoida eraldi		Hoida eraldi	Eraldada	Isoleerida	Hoida eraldi	Hoida eraldi
4.3 ained, mis veega kokku puutudes eraldavad tuleohtlikke gaase	Eraldada	Eraldamine ei pruugi olla vajalik	Hoida eraldi	Eraldada	Eraldada	Hoida eraldi		Hoida eraldi	Eraldada	Eraldamine ei pruugi olla vajalik	Eraldamine ei pruugi olla vajalik
5.1 oksüdeerivad ained	Eraldada	Eraldamine ei pruugi olla vajalik	Eraldamine ei pruugi olla vajalik	Eraldada	Eraldada	Eraldada	Hoida eraldi		Eraldada	Hoida eraldi	Hoida eraldi
5.2 orgaanilised peroksiidid	Isoleerida	Eraldada	Eraldada	Isoleerida	Eraldada	Isoleerida	Eraldada	Eraldada		Hoida eraldi	Hoida eraldi
6.1 mürgised ained	Hoida eraldi	Eraldamine ei pruugi olla vajalik	Eraldamine ei pruugi olla vajalik	Hoida eraldi	Hoida eraldi	Hoida eraldi	Eraldamine ei pruugi olla vajalik	Hoida eraldi	Hoida eraldi		Eraldamine ei pruugi olla vajalik
8 sööbivad ained	Hoida eraldi	Hoida eraldi	Hoida eraldi	Hoida eraldi	Eraldamine ei pruugi olla vajalik	Hoida eraldi	Eraldamine ei pruugi olla vajalik	Hoida eraldi	Hoida eraldi	Eraldamine ei pruugi olla vajalik	

- Ladustamise koht põlevmaterjalist ja elu- või töökohaga hoone välisseinast vähemalt 6 meetri kaugusel
- Lekke piiramise ja neutraliseerimise vahendid
- Ladustamise koht märgistada

Ohutuskujad: § 11-13

Naftasaaduse, põlevkiviõli, selle saaduse või biokütusemahutid

Väline objekt	Hoidla mahutavus	Ohutu kaugus	
		Maapealne mahuti	Maa-alune ja maapinnaga kaetud mahuti
Suurõnnetuse ohuga või ohtlik ettevõte, suure liiklustihedusega sõidutee, ravi-, majutus- või haridusasutus, kogunemishoone, elamu või muu samalaadne hoone, mis ei ole seotud hoidla tegevusega	kuni 3 m^3	6 m	3 m
	3 m^3 kuni 10 m^3	20 m	10 m
	10 m^3 kuni 100 m^3	30 m	15 m
	100 m^3 kuni 500 m^3	40 m	20 m

- Üle 500 m^3 mahutavusega hoidla kuja määratakse ehitusprojektis igal üksikjuhul eraldi riskihinnangu põhjal, kuid see ei tohi olla väiksem kui 100- kuni 500 m^3 mahutavusega hoidla kuja
- **Hoidla kujas on üldjuhul keelatud tegevus**, mis pole seotud hoidla kasutamisega, kuid lubatud on teatud erisused, nt kujas võivad paikneda teatud tüüpi hooned ja ettevõtted, kui hoidla teenindab sellist hoonet või ettevõtet
- **Hoidla ehitamisel** tuleb järgida veeseaduse § 142 alusel kehtestatud nõudeid

Ohutuskujad: § 11-13

Ammoniaagirajatis

Väline objekt	Ohutu kaugus					
	A-tüüpi rajatis			B-tüüpi rajatis		
	Ammoniaagi kogus			Ammoniaagi kogus		
	kuni 1,5 t	1,5 t kuni 3 t	3 t kuni 10 t	kuni 1,5 t	1,5 t kuni 3 t	3 t kuni 10 t
Suurõnnetuse ohuga või ohtlik ettevõte, suure liiklustihedusega sõidutee	25 m	40 m	40 m	25 m	40 m	80 m
Ravi-, majutus- või haridusasutus, kogunemishoone, elamu või muu samalaadne hoone, mis ei ole seotud ammoniaagirajatise tegevusega	50 m	100 m	150 m	50 m	100 m	250 m

Ammoniaagirajatise tüüp:

A – rajatise kõik seadmed on masina- või tootmisruumis, välja arvatud kondensaator ja selle torustik;

B – muu kui A-tüüpi rajatis.

- Üle 10 t mahutavusega ammoniaagirajatise kuja määratakse ehitusprojektis igal üksikjuhul eraldi riskihinnangu põhjal, kuid see ei tohi olla väiksem kui 3-10 t mahutavusega ammoniaagirajatise kuja

Ohutuskujad: § 11-13

Hapniku ladustamine

Väline objekt	Hoiukoha või mahuti mahutavus	Ohutu kaugus
Suurõnnetuse ohuga või ohtlik ettevõte, suure liiklustihedusega sõidutee, ravi-, majutus- või haridusasutus, kogunemishoone, elamu või muu samalaadne hoone, mis ei ole seotud hapniku hoiukoha tegevusega	1 m^3 kuni 10 m^3	15 m
	10 m^3 kuni 20 m^3	25 m
	20 m^3 kuni 35 m^3	40 m

- Üle 35 m^3 mahutavusega hapniku hoiukoha kuja määratakse ehitusprojektis igal üksikjuhul eraldi riskihinnangu põhjal, kuid see ei tohi olla väiksem kui 20-35 m^3 mahutavusega hoiukoha või selle mahuti kuja

- **Ehitises ei tohi ladustada ühes ruumis või laosektsioonis põlevgaasi koos hapnikuga**, välja arvatud juhul, kui seadme tööks on vaja korraga nii põlevgaasi kui ka hapnikku

- **Hapnikuballoon ei tohi puutuda** kokku rasva, õli või muu tuleohtliku vedeliku või tuleohtliku gaasiga

Määruse erisused ja rakendamine

Määruse erisused

- **§ 11-13 sätestatud miinimumkuja** võib ehitusprojektis vähendada, kui kasutatakse arvutuslikku tõendust, kaitseseina, kaitsevallitist, udusüsteemi, piserdussüsteemi või muud samalaadset meedet

- **Ohtlike jäätmete kogumispunktile ja ladustamise kohale** kohaldatakse määruses sätestatud ohtliku aine ladustamise tuleohutusnõudeid (§ 7 lg 5)

Määruse rakendamine

- **Ühtesobivuse tabeli** alusel ohtlike ainete ladustamisele hakkavad kehtima nõuded alates **1. jaanuarist 2025. aastal**

- Nõudeid (§ 12 ja 13 lg 1-4) **ei kohaldata ammoniaagirajatisele ja hapniku hoiukohale**, mis ehitati või mille ehitamist alustati enne määruse jõustumist
  - *Määrus jõustus 01.07.2024*

Lisamaterjal

Lisamaterjal

- ✓ Kemikaaliseaduse § 32 juhendid
- ✓ Maa- ja Ruumiameti kaardrakendus: LINK
- ✓ PäA avaandmed: LINK
- ✓ Siseministri 27.05.2024 määrus nr 14 „Põlevmaterjalide ja ohtlike ainete ladustamise tuleohutusnõuded“
- ✓ Juhendmaterjal „Kemikaalide käitlemine ja hoiukohad“

Tänan

Päästeala infotelefon 24 h -**1247**